

„Kwartalnik Filmowy” nr 126 (2024)
ISSN: 0452-0502 (Print) ISSN: 2719-2725 (Online)
<https://doi.org/10.36744/kf.2631>
© Autor; licencja Creative Commons BY 4.0

Tomasz Kłys
Uniwersytet Łódzki
<https://orcid.org/0000-0001-7443-9479>

Wspomnienie o Ewie Nagurskiej

Słowa kluczowe:

Ewa Nagurska

Abstrakt

Wspomnienie o Ewie Nagurskiej (1934–2024). **(Materiał nierecenzowany).**

Dnia 8 marca 2024 r. zmarła w Łodzi, przeżywszy niemal 90 lat, Ewa Nagurska. Wilnianka z pochodzenia (urodziła się tam 12 maja 1934 r.), do Łodzi przybyła w roku 1949. Po studiach na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego, w połowie lat 50. XX w. związała się ze Szkołą Filmową, gdzie aż do roku 2010 prowadziła wykłady z historii filmu. W latach 1981-1997 była także pełnoetatowym pracownikiem Instytutu Teorii Literatury, Teatru i Filmu Uniwersytetu Łódzkiego (tak nazywał się wówczas dzisiejszy Instytut Kultury Współczesnej). Podobnie jak w filmówce, Pani Ewa prowadziła na uniwersytecie wykłady z przedmiotu zwanego wtedy „historia filmu powszechnego” dla studentów kulturoznawstwa ze specjalnością filmoznawczą. Od roku 1982 (byłem wówczas na II roku studiów) miałem przyjemność być słuchaczem wykładów Pani Nagurskiej. Była po prostu żywą encyklopedią historii filmu, obdarzoną niezwykłą pamięcią, niesamowitą erudycją i – *last but not least* – niezwykłym narracyjnym, wręcz gawędziarskim talentem.

Pani Ewa nie prezentowała instytucjonalnej historii kina, pomijała w wykładach strukturę przemysłu filmowego w rozmaitych krajach czy ekonomiczny wymiar kina. Mówiła o samych filmach, ich fabułach oraz reżyserach, ich gwiazdach i stylistyce. Potrafiła znakomicie przedstawić trendy stylistyczne kina artystycznego (ekspresjonizm, impresjonizm, sowiecką szkołę montażu, neorealizm, filmy młodych gniewnych czy nowe fale), ale jej ukochanym kierunkiem oraz

ulubioną kinematografią był realizm poetycki i przednowofalowe kino francuskie. Nie postponowała go jako „kina papy” (jak pogardliwie określili je nowofalowcy), ale podkreślała, że było to *cinéma de qualité* – kino bardzo wysokiej jakości artystycznej, obfitujące w reżyserów będących wielkimi stylistami kina (jak René Clair, Marcel Carné, Abel Gance, Marcel L’Herbier, Jacques Feyder, Jacques Becker, Max Ophüls, Julien Duvivier, Robert Bresson, Pierre Étaix czy Jean-Pierre Melville) i we wspaniałe gwiazdy obu płci (jak Gérard Philipe, Danielle Darrieux, Jean Gabin, Fernandel, Arletty, Michèle Morgan czy Brigitte Bardot).

Długo nie doceniałem tych wykładów ani nie podzielałem gustów Pani Ewy – aż do dziś, gdy po zaznajomieniu się z wysypem płyt z filmami francuskimi tamtej epoki, sam prowadząc wykłady z historii filmu dla studentów filmoznawstwa, zostałem poniekąd „apostołem” owego wciąż niedocenianego, a bardzo fascynującego *cinéma de qualité*. Dzięki Pani Ewie mieliśmy do każdego z kursów historii filmu projekcje z kopii kinowych, z biegiem czasu coraz bardziej zdartych, czy to ze zbiorów Filmoteki Narodowej na Puławskiej w Warszawie, czy z „nielegalnych” zasobów Szkoły Filmowej na Targowej w Łodzi. Gdy na jakiś czas musieliśmy „przebrać się” z pokazów na kopiach 35 mm na dużym ekranie na projekcje VHS, z obrazem naprawdę marnej jakości, to *ex post* doceniliśmy starania Pani Ewy o te profesjonalne seanse, które uczyniły z nas, studentów filmoznawstwa, koneserów filmowego obrazu.

Jeszcze raz dziękuję Pani Ewie za te prowadzone z prawdziwym wdziękiem i niezwykle smakowite wykłady, które niemało przyczyniły się do tego, że zostałem zawodowym filmoznawcą.

Tomasz Kłys

Profesor doktor habilitowany, filmoznawca; zatrudniony w Katedrze Filmu i Mediów Audiowizualnych Uniwersytetu Łódzkiego. W obszarze jego zainteresowań badawczych znajduje się m.in. narratologia filmowa, teoria diegezy, kino niemieckie z okresu Republiki Weimarskiej i Trzeciej Rzeszy, autorzy kina francuskiego: Robert Bresson, Jacques Rivette, Eric Rohmer, Abel Gance, Julien Duvivier, Marcel L’Herbier. Autor książek: *Film fikcji i jego dominanty* (1999), *Dekada doktora Mabuse* (2006), *Od Mabusego do Goebbelsa* (2013); współautor (wraz z E. Nurczyńską-Fidelską, P. Sitar-skim i K. Klejsą) podręcznika *Kino bez tajemnic* (2009).

Keywords:
Ewa Nagurska

Abstract
Tomasz Kłys

In Memory of Ewa Nagurska

A memory of Ewa Nagurska (1934–2024). **(Non-reviewed material).**